

Кафедра бандури

ФАХ (підготовка магістерської виконавської програми)

Освітній ступінь	«Магістр»
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	«Музичне мистецтво» Бандура

Курс	1-2
Семестр	1-4

Статус	Обов'язкова
--------	-------------

ECTS	11
Годин	330
Індивідуальні заняття	128
Самостійна робота	202

Форма контролю	<u>Екзамен,</u> <u>атестаційний іспит</u>
----------------	--

Інформація про викладача

ПІБ	Федорова Л.В. , виконуюча обов'язки професорки, завідувачка кафедри бандури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужена артистка України
e-mail	ludmila.kohanska@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Фах (підготовка магістерської виконавської програми)» є важливою складовою фахової підготовки студентів-виконавців, які по закінченню освітнього ступеня «Магістр» отримують кваліфікації концертних виконавців: артист-соліст-інструменталіст, бандурист, артист-вокаліст (соліст-бандурист), артист оркестру (ансамблю), викладач-інструменталіст. Відповідно, дисципліна передбачає засвоєння специфічних знань, умінь та навичок в об'ємі, який також необхідний для подальшої педагогічної діяльності молодих фахівців, викладачів дитячих закладів мистецтв.

Мета навчання:

- виховання музиканта, здатного глибоко відчувати і мислити, любити свою професію, мати внутрішню потребу нести культуру в маси, який досконало володіє своєю майстерністю
- випускник академії, в залежності від творчих нахилів, рівня й характеру своєї обдарованості, уподобань, повинен добре оволодіти навичками інтерпретації творів найрізноманітніших стилів і жанрів, читання нот з листа, транспонування, імпровізації, акомпанування, виконавського редагування репертуару, його аранжування, перекладення, транскрипції і творчої обробки музичного матеріалу (народних пісень, дум, оригінальних творів, написаних для інших інструментів)

- виховання громадянина, патріота рідної України, який має фундаментальні знання в своїй професії і широко обізнаний в проблематиці інших галузей знань, історії, культури, науки, літератури, мистецтва
- розвиток пізнавальних і фахових зацікавлень майбутніх виконавців-бандуристів, формування в них мотивації до самостійної виконавської діяльності.

Завдання:

До завдань фаху входить виховання в майбутніх виконавцях прагнення до самовдосконалення, самоконтролю, творчої волі, формування художнього смаку, широкого кругозору. Навчання передбачає:

- знання основ теорії та методології інтерпретації вокально-інструментальних та інструментальних творів;
- теорії музики, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм, основ композиторської творчості;
- методики роботи над твором (соло, в ансамблі, капелі);
- психології виконавської діяльності;
- загальної історії музично-виконавського мистецтва і специфіки суміжних його різновидів;
- історії бандурного мистецтва і його специфіки;
- історії музики;
- народної творчості;
- історії музичної естетики і філософії;
- основ образотворчого, літературного і театрального мистецтва.

Звідси - високі вимоги до педагога, який повинен майстерно володіти інструментом, а також глибоко знати і методично використовувати в своїй педагогічній діяльності знання з названого циклу предметів.

У РЕЗУЛЬТАТІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ СТУДЕНТ ПОВИНЕН ОТРИМАТИ ТАКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- знати:

- особливості та специфіку бандури, основні закономірності бандурної техніки, специфіку виконання вокально-інструментальних творів на бандурі , особливості використання штрихів та прийомів гри на бандурі
- сучасні досягнення в галузі бандурного виконавства, педагогіки та музичної творчості
- виконавський репертуар та спеціальну літературу
- принципи збирання, систематизації, узагальнення та використання інформації і проведення наукових досліджень з фаху
- принципи аранжування та перекладення нотної літератури з інших інструментів
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати завдання творчого, навчально- просвітницького, науково-дослідницького та методичного характеру.

- вміти:

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах
- вивчати і розвивати кращі традиції виконавських шкіл
- поєднувати виконавську майстерність з виконавським осмисленням твору
- проводити музично-просвітницьку і критичну діяльність
- редагувати та рецензувати тексти.

- **мати навички:**

- самостійної роботи
- швидкого опанування незнайомих творів
- читання з листа
- оволодіння різноманітним арсеналом бандурної техніки
- будування власної виконавської інтерпретації
- професійної підготовки для виконання концертної програми на сцені

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1.

Робота над вдосконаленням набутого комплексу професійних виконавських навичок

Тема 1. Робота над максимальним розкриттям творчої особистості студента, розвитком його технічних та художньо-виконавських можливостей.

Тема 2. Виявити у студента зріле та завершене музичне мислення, естетичне почуття та високий художній смак.

Тема 3. Виховання навичок виконавської волі, концертної витримки та естрадності. Перевірка їх під час концертних виступів. Виявлення недоліків та засоби їх усунення.

Тема 4. Вирішення інтерпретаторських задач, їх стильових, образних, фактурних ознак, що потребує нового рівня самостійного музичного мислення та самовираження студента.

Тема 5. Спрямовувати увагу студента на нові публікації нотного матеріалу, події в мистецькому житті (конкурси, концерти, конференції, майстер-класи, прем'єри), які б сприяли зростанню загальнокультурного і професійного рівня.

Змістовий модуль 2.

Робота над твором великої форми для бандури

Тема 1. Робота над комплексом професійних вимог до виконавського втілення творів великої форми для бандури.

Тема 2. Розвиток тембрального уявлення, колористичних можливостей фактури при виконанні творів великої форми для бандури з оркестром або фортепіано.

Тема 3. Втілення композиторського задуму через художню майстерність виконавця, рівень його культури звуковидобування та інтонування.

Тема 4. Виховання виконавської впевненості, артистизму та розкриття творчої особистості.

Тема 5. Самостійне вивчення одного оригінального твору великої форми для бандури.

Змістовий модуль 3.

Робота над вокально-інструментальними творами великої форми

Тема 1. Дослідити історичні передумови появи твору. Знайти відомості про авторів музики і тексту, традиції виконання.

Тема 2. Особливості інтонування речетацій (в разі, якщо виконується дума).

Тема 3. Робота над досягненням витончених емоційних відтінків і великої драматичної виразності.

Тема 4. Аналіз акомпанементу, підбір та застосування специфічних прийомів і штрихів, необхідних для втілення образу.

Тема 5. Оволодіти навиками перекладення (найчастіше фортепіанного) акомпанементу для бандури.

Змістовий модуль 4.

Вивчення циклічних поліфонічних творів

Тема 1. Виконання поліфонічних творів, як важливий критерій у визначенні рівня музичної культури виконавця, зрілості його професійної майстерності, відчуття стилю.

Тема 2. Спрямованість роботи на осмислення головних вимог до творів поліфонічного складу.

Тема 3. Пошуки аплікатури для поліфонічних творів з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання.

Тема 4. Дослідити характерні ознаки стильових особливостей поліфонічних творів в процесі роботи над образно-емоційним змістом.

Тема 5. Опанування вправ для подолання складностей поліфонічної фактури.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 5.

Підготовка до сольного концерту

Тема 1. Складання програми, як пошук оптимальної послідовності різних психологічних установок аудиторії на сприймання певного твору.

Тема 2. Акцентувати увагу студента на слуховому самоконтролі під час самостійної роботи.

Тема 4. Програвання програми сольного концерту. Виявлення недоліків та обговорення з викладачем засобів їх усунення.

Тема 3. Формувати у студента правильну мотивацію і установку на сценічну діяльність, розуміння концертного життя, як норми.

Тема 5. Самостійне вивчення одного твору великої форми для бандури.

Змістовий модуль 6.

Робота над вокальними творами різних форм і різного рівня складності українських композиторів

Тема 1. Формувати професійні виконавські навички, переконання, світогляд.

Тема 2. Особливості роботи над вокально-інструментальними творами різних форм і різного рівня складності українських композиторів в класі з фаху.

Тема 3. Аналіз фактури супроводу з метою виявлення виконавських засобів виразності та можливості акомпанувати собі під час співу.

Тема 4. Самостійна та спільна з викладачем з фаху робота студента над технічними

складностями акомпанементу та підпорядкованість їх художнім вимогам.

Тема 5. Виховання навичок самостійного підбору репертуару та самостійної роботи над вокальним твором.

Змістовий модуль 7.

Стимулювання виконавської ініціативи студента в інтерпретації музичних творів

Тема 1. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації музичних творів, розвитку образно - асоціативного мислення.

Тема 2. Допомогти виконавцеві максимально повно розкрити зміст твору та художній задум композитора, використовуючи емоційно обґрунтовані жести, міміку та сценічну поведінку.

Тема 3. Виховання широкого поняття інтерпретаторського мислення, як асоціативно-образного, емоційного, логічно обґрунтованого втілення стильових і жанрових особливостей музичного твору.

Тема 4. Самостійне вивчення двох творів – класика і сучасного українського композитора.

Тема 5. Розвиток пізнавальних і фахових зацікавлень майбутніх виконавців-бандуристів, формування в них мотивації до самостійної виконавської діяльності.

Змістовий модуль 8.

Підготовка до виконання магістерської програми

Тема 1. Систематизувати й узагальнити знання та вміння в галузі бандурного виконавства, сформувати на їх основі професійні виконавські навички, переконання, світогляд.

Тема 2. Артистизм, як єдність високої художньої якості виконання та володіння собою в екстремальних умовах концертного виступу.

Тема 3. Поглиблення та реалізація всіх сформованих та набутих понять, практичних вмінь та навичок, професійна самостійність та зрілість

Тема 4. Допомогти випускнику реалізувати досвід та вміння розвинутого артистизму у публічному концертному виступі.

Тема 5. Виконання атестаційної програми, як демонстрація багатогранних професійних навичок, переконливої художньо-образної концепції, активного індивідуально особистого вираження у виконавському, артистичному плані.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Фах (підготовка магістерської виконавської програми)» для студентів освітнього ступеня

«Магістр» факультету народних інструментів Академії складається з індивідуальних занять та частки годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає контрольні заходи (академічний концерт, екзамен, атестаційний іспит) та обов'язкові концертні (публічні) виступи для набуття виконавського сценічного досвіду.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал відповідного бандурного репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в

навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>.

Кожний змістовий модуль може бути використаний викладачем на будь якому етапі роботи зі студентом протягом I-IV семестрів. Індивідуальні перспективні та поточні плани роботи складаються викладачем

у відповідності до програмних вимог з урахуванням професійних можливостей та рівня підготовки кожного студента.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Попередній контроль.

На перших етапах опрацювання програми, викладач виявляє рівень знань, умінь і навичок студентів для вивчення обраного твору - співвідношення складності твору з професійними можливостями студентів.

2. Поточний контроль.

Викладач здійснює постійний контроль під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу, виявлення проблем та усунення недоліків.

3. Технічний залік та академічний концерт.

Студенти виконують програмні вимоги даних контрольних заходів перед кафедрою та отримують зауваження та рекомендації для подальшої роботи.

4. Міжсеместровий та підсумковий контроль.

Екзамени/атестаційний іспит у період зимової та літньої сесій оцінює кафедральна комісія/атестаційна комісія, враховуючи професійний та творчий розвиток студентів дисципліни «Фах (підготовка магістерської виконавської програми)» освітнього ступеню «**Магістр**».

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Академічний концерт	25
2.	Екзамен	25
3.	Участь у концерті класу, кафедри тощо.	10
4.	Участь у конкурсі, фестивалі тощо	10
5.	Атестаційний іспит	30
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів:

Студент з оцінкою **90-100** балів «**Відмінно**» (А) повністю розкрив свої природні виконавсько-сценічні дані: бездоганне виконання програми, яке демонструє оволодіння технічними і художньо-образними завданнями, відсутність будь-яких недоліків, переконлива інтерпретація найрізноманітніших стилів і жанрів, виявляє образно-художнє мислення, виконавську експресію і волю, точно передає драматургію твору

вокально-артистичними засобами, має розвинене вокальне дихання, повний діапазон і виразну дикцію, вміє майстерно акомпанувати собі, якщо мова йде про вокально-інструментальний твір. Студент бездоганно виконує музичні твори відповідно до програмних вимог, природно музикує, вільно, артистично

тримається на сцені. Має найвищий рівень художнього та інтелектуального самовираження, як запоруку майбутньої професійно діяльності Бандуриста виконавця.

Також на оцінку можуть впливати і суб'єктивні чинники, як працездатність, позитивна мотивація навчання, рівень складності програми, темп неухильного творчого зростання, конкурсні відзнаки та досвід виступів на значних сценах.

Студент з оцінкою **82-89 балів – «Добре» (В)** достатньо розкрив свої виконавсько-сценічні дані, володіє технічними, художніми і артистичними прийомами виконання, досить майстерно володіє інструментом, виявляє образно-художнє мислення і виконавський темперамент, вміло користується голосом і уміло поєднує спів з власним супроводом, якщо мова йде про студента вокально-інструментального профілю. Студент демонструє відповідність виконуваних творів рівню підготовки, має добре розвинений художній смак та інтелект. Виконання програми впевнене, цілеспрямоване.

Студент з оцінкою **74-81 балів – «Добре» (С)** має розвинений інтелект, художній смак, навички самостійного опанування обраною спеціальністю. Демонструє артистичний темперамент, відповідність виконуваних творів рівню підготовки, але виконання деяких творів не завжди переконливе. Є зауваження відносно якості звуку, артикуляції, строю бандури, врівноваженості звучання бандури і співу, якщо це вокальний твір.

Студент з оцінкою **64-73 бали – «Задовільно» (D)** недостатньо добре володіє виконавсько-інтерпретаторськими навичками, має проблеми з опануванням окремими технічними та фактурними складностями, вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору. Програма здебільшого середнього рівня складності. Обмеженість в технічному плані не дозволяє проявитися артистизму і стабільності. Акомпанементи вокальних творів недосконалі. Інтонаційна виразність голосу і дикція, як і виконання вокального твору непереконливі. Проте підготовка студента дозволяє сподіватися на подальший професійний зріст.

Студент з оцінкою **60-63 бали – «Задовільно» (E)** має слабкі вокальні навички і невиразний супровід вокального твору. Програма певною мірою відповідає рівню його художнього та технічного розвитку, але не відпрацьована в плані інтерпретаторського мислення і розуміння стилю. Звуковидобування різке, аплікатурні принципи сформовані частково.

Оцінку **35-59 балів – «Незадовільно»(FX)** отримують студенти, які недостатньо розкрили свої виконавські можливості, але мають можливість повторного складання іспиту. Програма низького рівня складності. Інтерпретаторське мислення і розуміння стилю виявляється фрагментарно. Проте, при наполегливій подальшій роботі можливий певний професійний зріст.

Оцінку **1-34 бали – «Незадовільно»(F)** отримують студенти, які не відповідають жодному з вищезазначених критеріїв. Рівень складності програми низький. Студент володіє певними навичками та уміньми при виконанні музичних творів, які значною мірою не відповідають рівню його підготовки. Вокальні навички потребують ретельного опрацювання в плані інтонації, дикції, акомпанементу.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні напрямки відродження та розвитку народно-інструментального мистецтва в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К., 1995.
2. Андрієвський В. Микола Лисенко – батько української музики 1842–1912–1962. Торонто: *Вільне слово*, 1962. 22 с.
3. Барсукова Н. С. Історія формування вітчизняного сольного виконавства на бандурі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. № 22 (209). С. 56–60.
4. Баштан С. В. З історії жанру сольного-інструментального виконавства на бандурі. *Українське кобзарство в музичному світі: традиції і сучасність* : тези до всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 1997. С 3–4.
5. Баштан С. В. Історія кобзи-бандури та її сучасний розвиток. *Часопис НМАУ*. 2010. № 6. С. 57–60.
6. Баштан С. В. Методика роботи з ансамблем бандуристів. – К.: Муз. Україна, 1982.
7. Баштан С. Пам'яті видатного українського митця І.М. Скліра // *Бандура*. 1998. № 63-64. С.30-35.
8. Баштан С., Івахненко Л. Бандуристе, орле сизий... – К.: Музична Україна, 1995. 136 с.
9. Баштан С., Омельченко А. Школа гри на бандурі. Київ : Муз. Україна, 1989. 134 с.
10. Березуцька М. Обробки українських народних пісень у репертуарі ансамблю бандуристів «Чарівниці» Дніпропетровської академії музики ім.М.Глінки. *Культура і музика*. 2018. № 1. С. 153–157.
11. Білозуб Л. М. Народна пісня у творчості українських композиторів. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. 2017. № 157. С. 47-50
12. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності. Автореферат дис... канд. мистецтв. – К., 2005. – 16 с.
13. Брояко Н. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста. Дисертація канд. мистецтв. – К., 1997. – 167 с.
14. Ваврик О. Кобзарські школи в Україні / О. Ваврик. – Тернопіль. – 2006. – 223 с.
15. Вольнюк О. Розвиток професійної освіти бандурного мистецтва. *Бандура*. 1997. №59-60. С. 26-30.
16. Герасименко О. Феномен Василя Герасименка у бандурному мистецтві сучасності. *Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка*. 2006. 1 (16). С. 69–75.
17. Горенко-Баранівська Л. І. Гетьмансько-старшинське середовище і культурно-музичне життя в Україні другої половини XVII–XVIII ст. : автореф. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Горенко- Баранівська Лариса Іванівна. – К., 2001. – 24 с.
18. Губ'як Д. Еволюція конструкторської думки у вдосконаленні бандури. *Наукові*

- записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка. 2006. 1 (16). С. 85-89
19. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. – К., 1967.
 20. Давидов М. А. Українське струнно-щипкове академічне мистецтво: функціонування, проблеми збереження та розвитку. *Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України* : тези всеукр. наук.-теорет. конф. (02.12.2005 р.). Київ, 2005. С. 72–78.
 21. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа). – К., 2005.
 22. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. – К.: НМАУ ім. П.І.Чайковського, 1998. – 223 с.
 23. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні. К., 1998.
 24. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. – К.: Музична Україна, 1997. 240 с.
 25. Давидов М. Фундатор кобзарського академізму ХХ століття. *Бандура*. 1995. №4. С. 10-15.
 26. Давидов М. Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник. Луцьк : ВАТ «Вол. обласна друк.», 2010. 400 с.
 27. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах. 2-ге вид. Луцьк, 2010. 590 с.
 28. Давидов М. А. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні. Київ : Вид-во ім. О. Теліги, 1998. 207 с.
 29. Данилець В. Композиторський та виконавський фольклоризм: термінологічний зміст поняття. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*. 2018. № 1. С. 87–95.
 30. Дубас О. Бандурна освіта в Україні. Шляхи до професіоналізації (про класу бандури в Музично-драматичній школі Лисенка). *Бандура*. 1995. № 51-52. С. 23-27.
 31. Дубас О. Становлення та розвиток кобзарських шкіл в Україні (XVII ст.-1 пол. ХХ ст.). Автореферат дис... канд. мистецтв. – К., 2002. – 20 с.
 32. Дутчак В. Г. М. Лисенко та Г. Хоткевич на шляху академізації бандурного мистецтва. *Музична україністика: сучасний вимір. № 7: Постать Миколи Лисенка в європейському й національному історико-культурному контексті*. 2012. № 7. С. 129–138.
 33. Дутчак В. Г. Розвиток професійних засад бандурного мистецтва 1970–1990 рр.: творчість і виконавство : автореф. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 1996. – 24 с.
 34. Дутчак В. Основні тенденції в сучасному бандурному виконавстві України та української діаспори. *Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність*. 2017. 36. наук. пр. С. 5–13.
 35. Дутчак В. Удосконалення бандури в контексті історичного розвитку кобзарства України та діаспори. *Студії мистецтвознавчі. Театр. Музика. Кіно*. 2004. Чис.4 (8). С. 64–72.
 36. Дутчак В. Українська бандура: минуле і майбутнє. *Музика*. 1993. № 4. С. 20–21.

37. Ємець В. Кобза і кобзарі. Берлін : Укр. слово, 1923. 112 с.
38. Жеплинський Б. Кобзарськими стежинами. Львів, 2002. 277 с.
39. Зінків І. Бандурна творчість Гната Хоткевича : між традицією і модернізмом. *Інструментальне мистецтво у вищій школі : проблеми і перспективи професійної підготовки*. 2012. № 12. С. 337–342.
40. Золочевський В. Ладно-гармонічні основи української радянської музики. Київ: Наук. думка, 1964. 163 с.
41. Іваницький А. І. Український музичний фольклор: підручник. Вінниця: Нова книга, 2004. 320 с.
42. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. – К., 1981.
43. Ігнатченко Г. Міжнародний конкурс виконавців Гната Хоткевича. *Музика*. 1998. № 5. С. 5–6.
44. Кабачок В., Юцевич Є. Школа гри на бандурі. – К.: Держвидав. обр. мист-ва і муз. літ. УРСР, 1958. – 246 с.
45. Кирдан Б. Народні співці-музиканти на Україні /Борис Кирдан. К.: Музична Україна. – 1980. – 180 с.
46. Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці – музиканти на Україні.
47. К.: Музична Україна, 1980. – 182 с.
48. Комаренко В. Українські народні інструменти. – К., 1960.
49. Конопленко-Запорожень П. Кобза і бандура. Вінніпег, Канада, 1963. 170 с.
50. Корній Л.П., Сюта Б.О. Історія української музичної культури: підручник для студентів вищих навчальних закладів України. – К.: НМАУ імені П.І.Чайковського, 2011. – 736с.
51. Кошиць О. Про Українську Пісню та Музику: монографія. Нью-Йорк: Наша Батьківщина, 1970; Київ: Музична Україна, 1993. 50 с.
52. Кузьмич Я. О. Розвиток професійного бандурного мистецтва: тенденції, школи, композиторська творчість. *Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка*. 2011. № 60. С. 145–148.
53. Кузьміна Л. Слово про майстра. Федір Коровай. Харків, 1999.
54. Кушнір О. Виготовлення та вдосконалення бандур як важливий чинник професіоналізації бандурного мистецтва. *Музикознавчі студії: 36. статей*. Дрогобич, 2009. Вип. 21. С. 39-48.
55. Кушнір О. Інструментальні концертні жанри бандурного репертуару. *Українське академічне народно- інструментальне мистецтво в контексті сучасної музичної соціокультури*. 36. мат. Всеукр. наук.- практ. конф. / Ред.- упор. М. А. Давидов. Київ., 2007. С. 38-44.
56. Кушнір О. Оригінальні інструментальні композиції українських мистців для бандурних ансамблів різного типу. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Музикознавчі студії*. 2010. №22. С. 231–238.
57. Кушпет В. Старцтво: мандрівні співці-музиканти в Україні (XIX – поч. XX ст.) / В. Кушпет. – К., 2007. – С. 376.
58. Лідін Д. За фольклорними джерелами *Музика*. 1973. № 1. С. 15.
59. Лісняк І. Трансформації виконавської творчості кобзарів-бандуристів на межі XIX–XX століття. *Українське мистецтвознавство*. 2009. № 7. С. 131–135.
60. Лісняк І. М. Академічне бандурне мистецтво кінця XX – початку XXI ст. як відображення провідних тенденція розвитку сучасної української музичної культури : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2017. 250 с.

61. Лошков Ю. Володимир Андрійович Комаренко. - Харків, 2002.
62. Мокрогуз І. М. Основні методичні видання ХХ ст. – першооснова виконавства на бандурі. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2009. № 23. С. 160–166.
63. Морозевич Н. В. Бандурне мистецтво як культурне надбання сучасності : автореф. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: 17.00.03. Одеса, 2003. – 16 с.
64. Муха А. Композитори України та української діаспори: Довідник. Київ. Музична Україна, 2004. – 352 с
65. Ніколенко О. І. Оригінальна інструментальна бандурна творчість в аспекті жанрово-стильової еволюції : автореф. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: 17.00.03. Львів, 2011. – 16 с.
66. Носов Л. Музична самодіяльність радянської України (1917-1967). – К., 1968.
67. Олексієнко О. Бандура у музиці сучасних українських композиторів як чинник збагачення вітчизняної духовної культури. *Духовна культура як домінанта українського життєтворення*: Матеріали Всеукраїнської наук. практ. конф. Київ, 2005. Ч. II. С. 57-62.
68. Олексієнко О. Творчість М. Дремлюги і процес становлення бандурного репертуару: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2003. 170 с.
69. Омельченко А. Мистецтво бандуристів на піднесенні. *Народна творчість та етнографія*. 1967. № 6. С. 33–35.
70. Омельченко А. Педагогічний репертуар. Випуск 1. Київ : Муз. Україна, 1967. 43 с.
71. Опришко М. Школа гри на бандурі. Київ : Муз. Україна, 1967. 147 с.
72. Панасюк І. В. Творча діяльність С. В. Баштана в контексті становлення Київської школи академічного бандурного виконавства : дис... канд. мистецтвознав. : 17.00.03; НМАУ ім. П. І. Чайковського / Панасюк Іван Васильович. – К., 2008. – 210 с.
73. Панасюк І. Кобзарство-бандурництво – ретроспектива традицій // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції: до 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) імені П.І.Чайковського: зб.ст./редактор-упор. М.А.Давидов. – К., 2010. – С. 68-76.
74. Панасюк І. Переплелись роки й бандури струни (Сергій Васильович Баштан – кобзар нової доби). – К., 2002. – 130 с.
75. Панасюк І. Творча діяльність С. В. Баштана в контексті становлення київської школи академічного бандурного виконавства : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2008. 221 с.
76. Пилипчук В. Специфіка звуковидобування на бандурі. *Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність*. 2017. 36. наук.ст. С. 172-177
77. Пухальський Я. Методика преподавания игры на бандуре. – К., 1979.
78. Пшеничний Д. Аранжировка для народних інструментів. – К., 1980.
79. Рожецька Л. Українські народні пісні з репертуару Лариси Руденко : Для голосу у супроводі фортепіано. 2-ге вид. Київ : Муз. Україна, 1974. 52 с.
80. Рудницький А. Про музику та музик. Бібліотека Українознавства ч. 39: монографія / Наукове товариство ім. Шевченка. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто:

- Computoprint Corporation, 1980. 336 с.
81. Семешко А.А. Виктор Власов. – К., 2004.
 82. Симонова О. Інтерпретація оригінального бандурного твору та педагогічний процес. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики*. № 46. С. 314–321.
 83. Скляр І. Київсько-Харківська бандура. Київ, 1971. 69 с.
 84. Скляр І. Щоб повнозвучною була бандура. *Народна творчість та етнографія*. Київ, 1967. С. 58–62.
 85. Слюсаренко Т.О. Бандурне виконавство як явище національної української культури : автореф. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства: 17.00.03. Харків, 2016. – 21 с.
 86. Соколов Ф. Андреев В.В. и его оркестр. – Л., 1962.
 87. Стельмашенко А. А. "Константин Мясков". 2-ге вид. Київ : Муз. Україна, 1986. 62 с.
 88. Стельмашенко О. А. "Костянтин Мясков". 1-ге вид. Київ : Муз. Україна, 1981. 48 с.
 89. Супрун Н. Гнат Хоткевич – музикант. Рівне : Ліста, 1997. 280 с.
 90. Турко Н.Є. Базові фазиси вдосконалення конструкції бандури к академічного концертного інструмента *Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність*. 2017. 36. наук.ст. С. 202-210.
 91. Хай М. Музично-інструментальна культура українців / Михайло Хай. – Київ–Дрогобич, 2007. – 543 с.
 92. Хоткевич Г. Бандура та її конструкція: монографія / заг. ред., передм. В. Мішалова. Торонто – Харків: Фонд національно-культурних ініціатив імені Гната Хоткевича, 2010. 292 с.
 93. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. – Харків., 2002.
 94. Хоткевич Г. Підручник гри на бандурі. Частина І. Харків : Держ. вид-во України, 1930. 26 с.
 95. Чабаненко Н. Бандурний репертуар як чинник розвитку концертного виконавства. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. № 33. С. 522–528.
 96. Черемський К. Повернення традиції. – Харків: Центр Леся Курбаса, 1999.
 97. Черкаський Л.М. Українські народні музичні інструменти: навчальний посібник. К.: ДАКККиМ, 2005. – 264с.
 98. Шуст Я. Кобзарі і лірники України на фоні слов'янського епосу. Львів, 1953.